

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja
za pošto prejemana ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto f. 4.50
Pol leta „ 2.30
Četrt leta „ 1.20
„Kmetovalec“ za naročnike Soče Vse 1.
f. 2.— Pol leta f. 1.— Za nenaročnike: Vse
leto f. 3.— Pol leta f. 1.60

Pri označilih in ravno tako pri „po-
slanih“ se p'čuje za navadno trislopnost
vrsto:

8 kr., če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 krat
6 „ „ „ 2 krat
Za veče črke po prostoru.

Posamezne številke se dobivajo po 10
soldov v Gorici pri Paternoliju; v Trstu
v tobakarnicah „Via del Belvedere 179
in „Via della caserma 60“

Naročnina in dopisi naj se blago-
voljno pošiljajo pod naslovom: Vik-
tor Dolence v Gorici — Rokopisi
se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno
frankujejo. — Delalcem in drugim ne-
premožnim se naročnina zniža ako se
oglasijo pri uredništvu.

SOČA

Glasilo slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Gospodom Naročnikom!

S 1. oktobrom začne III. kvartal; čas je torej,
da dolžniki, ki so zaostali z naročnino, poravnajo
svoje dolge, kajti drugače bomo primorani nekate-
rim ustaviti list. — Naj vendar naši rodoljubje pre-
mislijo, da mi moramo zadostiti o pravem času svo-
jim dolžnostim, če hočemo list redno izdajati in naj
nas torej ne pustijo v zadregah. Tudi priporočamo
prijateljem našega lista, da nam pridobijo še nekoliko
naročnikov, kar bo zdaj toliko lažje, ker se vsakdo
zanima za novosti na bojiščih. —

„Uredništvo Soče.“

Naša vzajemna beda.

(Dalje i konec).

Boreči se Slovan za svoje pravo, spoznal je, da
samo z rudečimi solzami in mehkim božanjem ne bo-
de omehčal turške mrcine, nego da bi zverjav postala
s takovim laskanjem še bolj kruta in trmoglava ka-
kor je bila popred. Zato je primila uboga raja za orož-
je, da, ali vraga slavno premaga, ili slavno i junaško
umrje; umrje za svoj narod.

Pravica se vdobi pri Turku samo z orožjem. To
vidimo v zgodovini vseh stoletij; to nam kaže barba-
rizem turškega absolutizma, pod katerim britko zdihuje
deloma še danes naš brate „Jugoslovan. Turške obljube
kristijanom ostale so vseгда i povsod le črna slova na
belem papirju. Delal je Turčin i dela ješče danes ena-
ko zastarelemu grešniku, ki obeta na svoje življenje br-
zo popboljšanje, pa se le konečno popboljša, ko gagne i
strmoglavi v brezno, za koje je turška mrcina po-
polnoma vže dozorela.

Turek je zgubil vero pri vseh civiliziranih náro-
dih; da, začel je vero zgubljavati v samega sebe; kaj-
ti najbrže kakor žival tudi on instinktno čuti strašno

vreme; — čuti vžigati grom i strele njemu za plačilo, ki
je kruto tlačil i davil več stoletij tužnega i poštenega
Jugoslavana. Turčin! ti si v prvi vrsti kriv naše vzaj-
emne nesreče i našega vzajemnega gorja. Kdo nas je
zatiral i nas še zatira, ne zabimo nikdar.

Ako pogledamo osobito v sedanje veliko siroma-
štvo borečih se ustašev, da, tema se nam dela od srč-
ne bolesti, vidši kako strašno gorje sloni z vso silo i
težo še v devetnajstem stoletju na krvavih ramah ubo-
ge raje pod turškim jarmom.

Bodisi tako ili inako; da drug družemu zmanjšamo
kolikor je le mogoče i kar se da, vzajemno nesrečo, de-
lajmo složno. Najprve podpore i zaslombe potrebujejo
trpeči ustaši. Zdaj je vreme, da se pokaže bratovsko po-
zrtovanje i slovanska solidarnost. Zmaga ustašev je brez
dvombe za vse Jugoslavjanstvo, osobito za prihodnost
našo — velike važnosti.

Da bacnemo staro breme od sebe naj bode dalje
naša vzajemna skrb, da svojemu narodu iskre krešemo;
t. j. da svoj narod zbudimo. Svetiti se mora tudi onim
bratom, koji v temi tavajo i prave poti iščejo. Da se
nam zmanjša národno gorje, širimo dakle zlato slovo i
ljubezen med svoje ljudi; vsaj tako delati i postopati je
poslanstvo, poklic, vsakega prosvetljenega rodoljuba, bo-
disi kojega — koli stanu. Širi naj se plod naše narodne
slovanske vzajemnosti osobito med mlado inteligencijo.
Vsaj mladina je cvet naše zemlje i enako svitli zvezdi,
toložilna nada naša boljša prihodnosti.

Ker je črni vrag sovražstva razpel i raztegnil raz-
ne mreže med nas raztresene brate, treba nam je, da
svojo narodno nalogo bolj resno i strogo premišljujemo,
kakor dosihdob. Kot Slovana in osobito Jugoslava-
na ne sme nikdar ločiti: ne jezik, ne pravopis,
ne vera, ne vreme, ne prostor, ne gorje,
ne sreča.

Ovako treba, da je naša sloga: sloga brilantna.

Zdaj pridemo do druge vrste „naše vzajemne
bede.“

Naša vzajemna nesreča (gorje), lje samo na videz
nekoliko različna. Sovražnih nasprotnikov, bodisi tudjih

ili domačih imamo vsi Jugoslovani še ogromno velik
broj.

Kdo ne pozna naših tujih nasprotnikov i sovraž-
nikov, ki imajo vedno in povsod polna usta pravice i
svobode? vse to pa le sami za — se. Ako bi i mi Sloven-
ci smeli svobodno povedati, kje nas čevlji drgne in
žuli, kje se nam krivica godi i pravo krati, ne bi imeli
naših nasprotnikov na laži; a tako, se nam dozdeva, da
gleđamo obetano svojo do kakor otroci, le skozi pa no-
ra mo.

Hujši sovražniki kakor tuji, so sovražniki domači.
Domači sovražniki in izdajalci so ljutši kot strupena ka-
ča, i hujši nas žgejo kakor razbeljeno železo. Kajti prv-
vih se šestokrat lahko ogibljemo, a drugi so tesno zdru-
ženi z nami v eno skupino. Kdo ne pozna dalje onih
domačih omahljivih trepetljiv, koji iz bojazni, še večkrat
pa iz gole materialne sebičnosti služijo tujemu vragu i
tem, da svoj materni jezik zaničujejo rekli bi, da a tem
v svojo lastno skledo pljuvajo. Kdo ne pozna onih ná-
rodnih nihilistov, kateri so pri vsem duševnem i mater-
jalnem izobilju, na delu za siromašni narod le prazne
mrtnve mašin, na ljubezni za očetnjava pa mrtli kot led?

Kdo ne pozna naših pleševcev, ki prevzetno i
ponosno razkazujejo svojo tujo kulturo, začeni ž njo
nadlegovati najprvo kakšno prismojeno i obližano naka-
karico? To so krvniki našega naroda. kajti, ponosni so
na vse, kar imajo na sebi i krog sebe — tujega, kar je
pa domačega, bacnejo z neko oholostjo od sebe v kot.
Kdo od Jugoslovanov ne pozna onih pretiranih duhov,
bodisi na eni ili drugi stranki, koji nočejo poznati zlate
srednje poti, najmanj pa lepega porazumljenja, kadar
nas kliče občni národni glas na vzajemno delo? Kdo
ne pozna slednjič osobnega sovražstva med národnimi
strankami vsake vrste? To so ljudje ki vedno i povsod
kriče, kako jim plameni srce v ljubezni do národne sloge
i lepega napredka, pa držijo vseгда le križerna roci; po
vrhu tega pa še toliko duševne kreposti nimajo, da bi
hoteli svojo strast na osobnem sovražstvu vsaj takrat
krotiti, kadar trebamo med strankami národne sloge,
— národnega sporazumljenja. Národnih, različnih izdajic in

LISTEK.

Črtica iz mornarskega življenja.

(Dalje).

„Še le malo časa več, in Tunis bode blizo“, pravi
ta; „še to noč ga moramo doseči, ako sapa nam le zve-
sta ostane“ meni drugi; „no jutro ga pa gotovo dose-
žemo“ se oglasi tretji, in zadnji imel je tudi pravo. Rav-
no je jutranje solnce polumesece po mošeah obsevilo,
ko se vržejo sidra in turčine z 21 topnimi strelji z jho-
vega sladkega spanja probude. Čoln se odveže, v njega
stopi naš poveljnik in naznanja prihod tamošnjemu paši.

Mnogo turbanov nas obišče čez dan in nam na pro-
daj ponuja mnogo vsakovrstnega duhana, turške lule, itd.
itd., ker pa je bilo med temi, tudi dosti zanemarjenih,
in s precejšnjim številom sitne golazni (stenie itd.) ob-
danih, prepovedal se jim je popoldan zaradi nesnažnosti
vstop na bord.

Kakošen zanimiv prigodek se je pisatelju tega v
Tunisu pridružil, ne morem pri tej priložnosti zamolča-
ti, in ga tukaj podajam.

Nekega dne popoldne prosili smo, dva moja tova-
riša, Hrvata po rodu, iskrena domoljuba i jaz, poveljni-
ka dovoljenja, da smemo iti obiskat Tunis. Po prejetem
dovoljenji podali smo se v mali čoln, kateri nas je pri-
nesel ravno pred veliki terg. Zapustivši čoln, odveslal
je naš voznik k ladiji, med tem ko se nas trojica v
bližnjó kavano poda, okolo slonečega divana posede,
ter litro rudečega vina zaukaže. Pa kako čudno nas Tur-
čin gleda, ker nij naročila razumel; moj tovariš mu po-
kaže v boljše porazumljenje eden litro podoban vrček,
ter veli toliko vina prinesiti. Turek prav začuden nas v
Francoskem narečju vpraša, kako je to mogoče, trem
toliko vina popiti. Da so severno-afrikanska vina moč-
na in sladka, nam je znano bilo, ali vendar kaj čudno

se nam je zdelo omenjeno uprašanje. Nazadnje ga pak
vendar prinese ter z debelim pogledom predloži. Tudi
nam vsakemu svojo lulo nabaše, ter pušiti veli.

Ker smo bili v naši trojici izkušeni kadilci, se tu-
di tega nijmo branili, temveč radovoljno čibuke nastavili.

Da, to je bilo veselja, in šale! Vince je izver-
stno dišalo, zategadel nijmo marali gledati praz-
nega verča, tedaj so polni verčki prazne nadomestova-
li. Celo potovanje se nijmo tako dobro imeli, tudi jezi-
ki so se čez navadno razvezali in veselja in smeja je
bilo dokaj!

V Tunisu našli smo bili tudi italijansko korveto
„Cal... in k sreči ali nesreči (bilo je zadnje) pripadilo
se je tudi pet mornarjev omenjene korvete v našo ka-
varno; blizo nas so prosti prostorček posedli, ter ena-
ko nam se z rudečim vinom krepčali.

„Vince je sladko, teče prav gladko, starim in mla-
dim daje pomoč“, sem včasih doma prepeval, se ve da,
ko so bili sodčeki (aposteljini) polni, ne pak kakor zdaj
s paljšjo mrežo prepleteni. Enako tedaj je tudi nam
uže dovolj moči dalo, in malo uže, kakor se navadno
pravi, „v dobro voljo“ spravilo. Moj tovariš P. čvrst
mladenič, je imel več napak, ali njegova največa
bila je ta, da kadar se je židane volje počutil, je poseb-
no veselje imel mladim devojkam ali neprijaznim sose-
dom zabavljati. Tako tudi tukaj, — da smo ga prosili,
da smo mu žugali — bilo je vse zastoj, imel je poseb-
no dopadajenje nad omejenimi 5 Lah, ki so tudi več-
krat izpod obervi pogledavali, in glej! zabavljivost je sad
rodila, in sicer prav grenak za-me!

Ko jim je uže večkrat povedal kake debele in sla-
ne, da so pri „Lissi“ za uho dobili, dvignila sta se dva
onih Italjanov, ter mu djala, da naj jih pri miru pusti,
in zabavljati naj konča. Te besede so vnele še le ogenj
v strehi; vseh pet, in ako bi ga drugi moj to-
variš A... ne zadrževal — ne vem, gotovo bil bi jih po-
žrel — da v resnici prav čuden človek v tem oziru. Se

ve dá kraljevski mornarji nijso tudi rok križem deržali
temveč delili darove na vse strani. Nič nijsem vedel,
kaj bi počel — jih pomirovati, bilo bi metati vodo v mor-
je; svojim tovarišem pomagati — da pravo bi bilo — ali bil
bi še vedí škandal.

Sedel sem takó, da sem bil z hrbtom proti vra-
tom obrnjen, tedaj mi tudi nij bilo mogoče videti, kdo
se kavarni približuje. To sta pak moja dva tovariša prav
dobro zapazila ter z Italijani vred kopita pobrala. Meni
ničesar slabega sumečemu zdela se je ta veršitev jako
komična; kako pak so mi lasje ustali, ko vidim obo-
roženo druhal, da se kmeni približuje ter me obdaja, si
bralec sam lahko misli. Sejim vdati bilo je edino sred-
stvo. Tedaj hajdimo! Akopram nedolžen, ker nijsem ni-
komur nobene zasolil, moral sem se vdati; verh vsega
tega pa me je še najbolj jezilo, da sem moral namreč
vse poplačati, kar se je popilo in pobilo. Tedaj tudi za
Lahone — no pa naj bode volja božja, ker drugače biti
ne more!

Po ozkih smrdljivih ulicah so me tirali in dobro
je bilo še, da se je vsa reč uže pozno v noč godila.
Ko me uže precej daleč spremljajo, odprejo se v neki
pasji ulici mala vrata, jaz stopim skozi nje, ključ se v
ključavnicu oberne in lahko noč!

Čudne strašne misli so rojile v mojej glavi; — kaj
početi? koga klicati? brez svetljave — o to je strašno!
V goreči fantaziji videl sem pred seboj umazanega, sta-
rega, hripavega Turčina, kateri brez domovanja zadovolj-
no v tem hlevu prenoči, me se svojimi svitlini očmi
meri, in se mu srce od veselja vtripa, da je družnika vdo-
bil. Da, strašni, prestrašni občutki, dokler se utrujena
domišljija umiri, i telo počitka potrebno ne vda narav-
nim postavam, ob kratkem, dokler ne začnem dremati
i poslej spati.

Drugo jutro opazujem bolj natanko svoje prenoči-
šče — ni ene mize, ne stola; vse zanemarjeno, nagnjusno;
da, bile so dolge krvave ure! Proti severu zagledam

omahovalcev je mnogo več vrst ili oddelkov, nego ima današnja medicina nabrojanih bolezni.

Taka i enaka vzajemna beda, klije in raste, kakor ljulika, mej rumeno pšenico iz domačega semena na domačej njivi med vsemi Jugoslavlani brez izjeme.

Smelo rečemo, da nij ga večjega barbarizma, nije večje neusmiljenosti v socijalni človeški družbi, kakor da človek zapusti človeka, ki si sam ne more pomagati.

Pravičen človek se usmili zatiranega; trdosrčen i lahkomisljen se trpečemu pa ironično posmehuje. Pregovor pravi, da ima nesrečnik malo kdaj kakšnega prijatelja na strani. Tako ne sme biti od naše strani proti borečim se ustašem s krutim Turkom. Resnično i džansko brato—in rodoljubje pokazati, dana nam je zdaj latina prilika. Hitimo zatiranim bratom v Hercegovini Bosni in Bolgariji in še posebno njihovim sirotam na pomoč!

Pomožimo jim zdaj, ker naše brze podpore silno potrebujejo. Z dejanskim požrtvovanjem hladili bomo skeleče rane ubogim ustašem; manjšali bomo njihovo in svoje gorje, ki sloni nad celim Jugom še dandenes. Mi dobro vemo, da visi nad nami še stari oblak, pod katerim bijemo dolgi boj za milejšo slovansko bodočnost; pa tudi to dobro vemo, da bomo vstrajali in zmagali, ker smo še čilo, zdravo seme velikega slovanskega oceana. V tem ravno eksistuje za nas tajna sila, koja bode malo po malem, a gotovo dozorela do slovanske sijajne zmage.

Bratje Jugoslavlani! mi vemo da nosimo vzajemno gorje i bedo; nosimo pa v sreči tudi ono delalno vero i zlato slogo za narod, s koje porušimo vzajemno našo nesrečo; nosimo dakle ono nadejo v sreči, koja nam kaže v zrcalu prihodnosti—zjedinjeno Jugoslovanstvo vsaj na duševnem polji.

J. V.—v.

Bosna in Hercegovina.

(Nadaljevanje.)

Slovani v Bosni in Hercegovini so moćni in lepi ljudje; gledé fizičnih prednosti se morejo ž njimi meriti le Morlaci v Dalmaciji, Črnogorci in Srbi v knježevini.—Serbski narod, to mora vsak priznati, je ena najlepših voj kavkaškega debla (plemena). Bosnjaci in Hercegovinci so skoro vsi visoke rasti, lepe moćne postave, moćkega, skoro junaškega oblićja, katero kinćajo većidel črne oći in črni, moćni lasje.—Na oblićju izrazuje Srb neko otoćnost, mirnost in viteško ponosnost. Noša Bosnjakov in Hercegovincev je skoro popolnoma enaka oni dalmatinskih Morlakov;—većidel nosijo opanke, zgoraj široke, proti nogi prav oske modre plaće, rućeći prsnik in belo ali rućavo kratko jopo, na glavi pa črno—rućećo ali samo rućećo ćepico (fes). Skoro glavni del obleke je velik, većasih kraćno šćikan pas, za katerim so samokresi in jatagan (kratka na znotraj moćno zakrivljena sablja). Brez samokresov in dolge puške se ti to ljudstvo nikoli ne prikaće v javnost.—To vse kaže na junaštvo in izurjenost v oroćju.—Ćenske nosijo tudi opanke, belo prćteno krilo, razno barvni, šćikani prednik, korale in mnoge sreberne denarje okolo vratu; poćesane so gladko, dolge kite, v katerih je vpleten srebern ali zlat denar, jim vise ćez ramena. Kakor

malo špranjo; zlati solnćni žarek prisveti skozi njo in voćći dobro jutro, ter me navdihne zopet se serćnostjo in pogumom. Da, mislil sem si, kje s' zlati ćasi, vi domaći kraji, po kterih se je razlegala pesen: "Solnce milo prisvetilo, nam je lepo ćrez gore" daleć po hribćih in dolinćah, ter mlado sree z nado in veseljem polnila?—Akoravno je bilo moje stanje tućno, da, nepopisljivo, vendar nij še bila zginila iskrica upanja, in tolaćil sem se z mislijo: rešitva bode kmalo došla!

Nij trajalo dolgo, odpró se vrata. in notri pomoli glavo znani ćastnik z "Minerve", voćći mi šaljivo: dober dan, ter veli mi zapustiti zasmrajeno celico. S kakim veseljem zapustil sem to gnjilo gnjezdo, ter podal se z ž njim na brod! Med potom razloćil sem mu ves dogodek; smeja se je zvesto poslušal, dokler nijsva prišla na svoj brod. Po već dnevnom bivanji zapustili smo pred boćići mesto Tunis ter odjadrali proti Aleksandriji. Prav lehkoga serća bil sem, ko so topovi odhod naznanjevali; zakaj?—ćitatelj si sam lahko do stavi odgovor!

Na potu do Aleksandrije se nij nič omembe vrednega prigodilo;—na sveti večer pred boćićem priplula je "Minerva" v ladjestajo Aleksandrijsko. Po navadnem pozdravu mesta in družih tam stojećih ptujih brodov, ustavili smo se blize turćke fregata "A...."

Druzega dne po doveršenih vajah podal sem se z enim oddelkom množice v mesto.

Ko smo se sešli proti večeru z već prijatelji v nekeć gostilnici, pogovorili smo se, da napravimo izlet iz mesta. Najeli smo v ta namen već oslov ter jahali po izhodnej ćesti proti Kairu.

Komaj smo obernoli herbet mestu, se nam razproćtere na desnicu i levicu neizmerna puććava.

Le tu pa tam se vzdiguje kvišku kaka osamela palma in vćlanja lahkeć sapici. Srećevali smo na potu od solnca ogorele Arabce, kateri so nam pa jahaje na iskrih konjićih zginoli izpred oćij kakor bi mignoli.

(Dalje prih.)

moćki so tudi ćenske lepe, visoke postave in jako regularnega, dostikrat klasićnega oblićja.—Srbsko ljudstvo sploh ljubi slovanske barve, modro, rućećo in belo: "obleka in vsa druga priprava na domu in v ćerkvi je temu dokaz".—Stanovanja Bosnjakov in Hercegovincev so enaka onim Morlakov v Dalmaciji: lesene, male hiše, dostikrat z ilovico nammazane pa tudi z japnom pobeljene; v mestih se nahajajo tudi redno, lepo zidane hiše iz kamnja, pa tudi tam le po redkoma; na dećeli imajo veći posestniki, posebno Turki zidane hiše "Kule", ki so podobne bolj šćtirivogiatim stolpom, z enim nadstropjem in so tako moćno zidane, da zamorejo, slućiti v obrambo proti napadom; v ćasih uporov in vojne se posestniki branijo iz prvega nadstropja, v pritćićene prostore pa zapró vso ćivino, da je sovraćnik ne vze-mó. O onakih kulah zdaj većkrat ćitamo v ćasnikih. Mesta so većidel razćelana v tri oddelke: Glavni del "grad" (trćnjava) kder ima svoj sedeć turćka oblast-nija in posadka; "varoć", ki je pravo mesto, kder prebivajo turćki in kristjanski trgovci, rokodelci itd., (varoć je mnogokrat obzidan na zunan se slabim zidom ali pa obdan z širokeć grapo (grabnom) in zunan varoća ali zunan obzidja je većidel predmestje, imenovano "Mahala", "Palanka" ali Zagrad, v katerem prebivajo skoro sami ubogi rokodelci in kmetje, kristjani.—Kakor gledé jezika se tudi gledé šćeg nij nič ali prav malo spreobrnilo v teh dećelah vsled turćke vćlade.

Kristjani v Bosni so ćisto obranili vse šćege, navade, pravost ter vse njih prvotne dobre in slabe lastnosti: gostoljubnost brez meje, patriarhalićno ćivenje, veselje do boja in najveća hrabrost, ki se zamore imenovati junaštvo, strah boćji, spoštovanje verskih naprav in veronauka in versko preprićanje skoro do skrajnoga fanatizma, zvestoba, odkritosrćnost i neomećeno prijateljstvo; (pobratimstvo, ki znaći toliko kakor pri nas bratovććina, samo s tem razloćkom, da tam gre poćrtvalnost in nesebićnost do skrajne meje) vse to so dobre lastnosti kristjanskih Slovanov v Bosni in Hercegovini.—Ćraven izvrsnih lastnosti pa so jim prirojene tudi nekatere slabe, kakor so: sovraćstvo do groba, krvavo in neizogibljivo maććevanje (osvieta) in nagjenost ka ćatalizmu (vera na osodo). Posebno ta zadnja lastnost zavira moćno napredek, kder koli se pokaće. Vendar po pri tem ljudstvu prevagujećo dobre lastnosti, ki mu zagotvoljajo nasproti drugim silno pokvarjenim narodom najlepšo prihodnost; naj le enkrat zaćne sijati v to kraja zlata svoboda, naj se enkrat ta ljudstva poprimećo napredka, prekosića bodo mnoge zdaj, prve narode ter postala merodajni v kulturnem in tudi v materijalnem zmislu.—Sinovi v Bosni in Hercegovini skoro nikoli ne zapuste domaćega ognjića, tudi će so oće-njeni ne, zaradi tega, nij nenavado, da se tam nahajajo rodbine šćećoće 40, 60 in već udov. V taki patriarhalićni hići ima vrhovno oblast in vodi gospodarstvo najstarši, to je stari oće, ki se zove starešina, in kate-tega vse uboga brez ugovora; njegova ćena ali pa ne-vesta mu je na strani, da opravlja notranja hićna opravila in se zove stopanice.

Hrana teh Slovanov je dokaj skromna: v prvi vrsti mleko, po tem sir in ćebula. Oni, ki ima tudi kruh na mizi, šćet je uće mej bogate.—Njih posebna sladćica je neka moćnata jed, katero imenujećo "ćievara" in sestoji iz frićnega sira, moke in surovega masla, katero testo se skuha v vodi.

Zemlja je skoro brez izjeme lastnina Mohamedan-ćev, kajti turćka postava (koran) zahteva, da nejever-niki (giaur-psi), kakor Turki imenujećo kristjane, nima-jo nobenega posestva. Zatorej so v Bosni in Hercegovini kmetje najemućki (koloni), ki nimajo ne lastne hiše ne zemlje.—Lastniki zemljiće so tako zvani "beg", to je potomci starega jugoslovanskega plemstva (aristo-kracije), ki so zataćili Kristovo vero, in sprejeli Moha-metovo le zato, da so jim Turki pustili posestva in da so še novih posestev pridobili; druge vrste posestniki se zovećo "aga" in so pravi Turćini, pa navadno ne prebivajo v dećeli, ampak imajo v vaseh svoje zastop-nike, oskrbnike, ki ljudi derećo; tretje vrste posestnikom pravijo Turki "špahi", ki so turćki vazali in so prejeli posestva od Sultanov zaradi zaslug v vćjnah uće ob ćasu, ko so Turki prisvojili si Bosno in Hercegovino. Ka-kor v boljćih ćasih, ko je bilo turćko carstvo v naj-lepšem ćvitu, so ubogi kristjani v Bosni in Hercegovini popolnoma brez vsake pravice, ker jim turćke postave ne garantujećo nobenega prava nobene sigurnosti, še manj pa dostojnega ćlovećkega obstanka; oni so kakor ćivi-na izroćeni milosti in nemilosti turćkih gospodarjev in turćkih oblastnij, katere ž njimi ravnaćo na barbarski naćin; oni so većinom v slabšem stanu, kakor so bili v Ameriki ćrni sućnji, katere pa je uće pred enim de-setletjem sprejela civilizacija pod svoje varstvo, mej tem ko kristjanskih bratov, junakov in z velikimi zmo-ćnostimi obdarjenih Slovanov diplomacija evropskih ci-viliziranih drćav noće odrećiti sućenstva! O ti prekras-na civilizacija! In vse to zaradi diplomatićnih intrig in samopridne kabinetske politike, ki izkljućuje vsko ljud-sko pravo in pravico do svobode.—Res je sicer, da je turćki Sultan, prisiljen po evropski diplomaciji, obljubil ubogi raji nekoliko pravic in enakopravnosti ter izdal glasoviti "Hati Humajum"; pa vse te obljube so ostale na papirju, stanje krććenih Slovanov na Balkanu se nij zaradi tega prav nič zboljćalo. Turćinu nij nič verjeti, ker uće njegova vera mu ne dopućća, da bi postal pravićen proti kristjanom in sploh je uće dokazano, da turćka nijma nobene kulturne misije v Evropi.—Zato-

rej pa so kristjanje na Balkanu pripravljeni podpirati vsako evropsko armado, ki bi hotela osvoboditi jih turćkega jarma in će je kaka drćava k temu poklicana, je gotovo avstrijska, ker to njen interes tirja, katerega pa ćaliboće prezirajo sedajni ministri, ki delaćo samo v in-teressu nadvćlade Nemćev in Maćjarov.

(Dalje prih.)

Ustaja v Bosni in Hercegovini.

Konzuli, ki so imeli posredovati mej ustaši in turćko vćlado, napravili so slovesni "ćiaćko", ker so jim glavari ustašev odgovorili, da ne veruećo laćnjivim obljubam Turćke ter da hoćećo rajše vsi umreti, nego već ostati pod turćkim jarmom.—Ćnako govoré tudi v Avstrijo pribegle družine ustašev vćladnim organom, ki jih izpraćujećo ob uzrocih ubećstva iz lastne dećele.—Dosećaj je v Avstrijo pribeglo ćez 70000, v Ćrnogoro 80000 in na Srbsko ćez 50000 ljudi, ki vsi so brez vsacega imetja. To so fakta, ki prejasno govore in katera naj-bolj osvetljujećo turćko barbarstvo.—Ali bo mogla ev-ropska civilizacija dolgo molćati k tem dogodjajem? To je nemogoće, će v Evropi resnićno prevladujećo civiliza-cija. Ćalostuo pa bi bilo za evropsko civilizaciju, ko bi ukazovali naši ustavovoreći in Maćjari, pravi bratje turćkih barbarov.

Vkljub temu pa, da so Ogri ustavovoreći in Turki uće pred enim tednom svetu lagali, da ustaje je konec, zamorećo denes z veseljem zabiljećiti, da ustaja vedno raste in da so ustaši zadnji teden povsod zmagonosno napredovali.

Ustaši imajo zdaj v rokah vso zemljo mej Ćrno-goro in Srbijo, ker so se mnogi ustaši mej Višegradom in Novovaróem zedinili s popom Ćarkom in Turke povsod zapodili; ustaši so zapalili mnogo turćkih vasi in vso ondotno rajo oboroćili.—Turkom je vsled tega za-prta pot ćez staro Srbijo v Bosno in nimajo zdaj no-benega prostega vhoda na bojićće, ker je nekda tu-di Avstrija prepovedala Turkom izkreećanje vojakov v Kleku in to iz sanitarnih uzrokov, ker se je konstati-ralo, da so turćki konji zatosili konjsko bolezen v Dalmaciji.—20. t. m. bil je ljut boj pred Trebinjem; vojvoda Peko Pavlović prišel je na pomoć ustašem pred Trebinjem z 800 Ćrnogorci; turćka vojska iz Trebinja je 20. t. m. napadla ustaše, pa je bila straćno tepena pri Glavskem dolu; Turki so zgbili nad 100 lrtvih, mej njimi 7 begov in anogo već ranjenecv ter bećali v Poljno mej Klekom in Trebinjem. Ustaši so Turkom v-zeli 50 konj, mnogo ćiveća in oroćja. Pavlović je Tur-ke podil in jih pri Poljici zopet popolnoma zmagal.—Boj je trajal 9 ur in so Turki sopet zgbili 150 mrt-vih in ranjenih, mnogo najnoviejćih pućk, već konj in druge tovorne ćivine. Ostali Turki so v najvećem ne-redu bećali v Trebinje pod varstvo kanonov. Zdać so ustaši Trebinje popolnoma oblegli in imajo v rokah tu-di vse posiejće nad Klekom, tako da tudi od ta strani Turki ne morećo dohajati v Hercegovino. Na Gaćkem in pri Pivi je 3000 Turkov napadlo ustaše, ki so pod vod-stvom Zimonića; Turke so ustaši premagali in gnali 6 ur daleć; Turkov je ostalo 200 mrtvih in zgbili so dosti ćiveća. Iz tega vsak lahko razvidi, da imajo u-staši vse vaćne prehode v rokah in da je postala Her-cegovina za Turke prava mesnica. V Bosni se Turkom nič bolje ne godi; ustaja je razćirjena skoro po vsej Bosni. Pri Kljući so ustaši zapalili mnogo turćkih kul in vzeli dosti ćivine; pri Grahovem pak jo bil boj, v katerem so Turki zgbili mnogo ljudi. Turki so vsled velikih zgub straćno razkaćeni in se maććujećo nad ne-oboroćenci; tako so v Bihaću 8 ned. lćznih trgovcev po dolgić mukah osmrćili; v mnogih krajićh v Bosni Tur-ki uboge kristjane posebno pa nedolćne otroćiće nati-kajo ćive na kol. To vest še celó trćaški "Cittadino" potiruje in k takemu barbarstvu še zmerom molće vele-vlasti!—Ćivranje po Bosni je nepopisljivo; će bo to eno leto trajalo, postane Bosna straćno neobljudena pu-ććava.—

Srbska skupććina je odgovorila z adresó na pre-stolni ćovor; ta adresa mirno razpravlja vse toćke pre-stolnoga ćovora in konećno prepusti vćladi, naj se odlo-ći za vojsko ali ne. Adresna debata, bila je tajna; a slići se, da se je skupććina v posebnem tajnem pismu obrnila do kneza, v katerem odloćeno tirja boj.—Ristić nekda reć zavlaćuje in tujim diplomatom obeća neutra-liteto; narod po tolaći s tem, da obljublja podpirati ustajo z vso moćjo.—Gotovo pa je, da se v Srbiji pripravljajo vaćni odloćni ćini.—Ćrnogorski knez je odgovoril poslancem ustašev, mej katerimi je bil tudi Hubmajer, da ćaka le na Srbijo.—Sicer pa so v Ćrno-gori vse priprave za vojno dovrćene. Dolgo torej ne more trajati gnjila neutraliteta, posebno će se pomisli, da ves Balkan ćaka na migljej od Srbske in da zdaj tudi v Rusiji veće ustaji ućoden veter. Rusko ćasnikar-stvo piće odloćeno za ustaše, in ruski darovi dohajajo ustašem v obilnosti.

Dopisi.

Iz Krass, 15. avg. (Izv. dop.) (Nekaj in nič). Ć. k. namestnićstvo v Trstu pisalo je zadnje dni ćupanstvom na Goriskem, da je nabiranje milodarov za Hercegovin-ske nesrećnće, ki so pred krutim Turkom na naša tla

pribežali, dovoljeno. Kaj so naša županstva v tej zadevi storila, mi nij znano, toliko le vem, da si je štel stajalski župan Hočevar v dolžnost, stvar ne le samo javno v občini razglasiti, marveč da je šel z domačim rodoljubnim g. kaplanom G..... osobno od hiše do hiše, kjer sta pri vsem ubožstvu, posledici prezaporednih slabih letin, vendar lep znesek nabrala. Kedor nesrečnežu po močipomaga, stori svojo dolžnost. Na zdar!—„Cittadino“, tržaskih konkordatopompežev bog, vtaknil je svoj, nos zadnje dni celo v pristransko vasico kraško.

Zabilježil si je spet nekaj,—kar je vredno kakor pravi, da se zapiše v njegove črne bukve naslovljene: registro dei mangia galline, ali zlegal se je mož predebelo. Pa saj se nij prvokrat; tedaj mu ne bo iz navade tudi vest težka: Zakaj?

Čeravno nij stvar taka, ko bi imela premočan upljiv na preobračaj vzhodnega vprašanja, še menjpa balkanskih sedanjih prigodljajev, hočem vendar, ker se tako pogostokrat ponavlja, spregovoriti tudi jez besedico o njej.

Bila je nedelja po sv. Tilhu. (Sv. Tilha dan imajo v Sutom v malo slavnem domu majhnih Offenheimov semenj). Tedaj to nedeljo, razumiš „Cittadino“, po sv. Tilhu bi imela biti, kakor pravijo sutski prisežniki, slovesna maša v Sutom—ali ker so tam popoldne—vesele piščali trombe in cimballi pele, vjezila se je komensaka duhovščina in brala se je slovesna maša v Komnu—čeravno se je prejšno nedeljo iz lece oznanilo, da bo v Sutom.

Ljudje nevedoti, namenili so se iz okolice v Suto—ali ko so videli—kako stvar stoji—jezili so se—in so imeli prav, kajti oni niso bili krivi; če bi Bog Sodomi in Gomori prizanesel, ko bi bilo v njej samo deset pobožnih—zakaj ne bi duhovščina Sučanom—ko jih je bila vendar velika večina tistih—ki niso vdeležili plesa.

Sicer pa kakor niso na mestu ovire, katere duhovščina po deželi plesu stavi—tako tudi niso na mestu v sedanjih časih pri nas plesi—ko je ljudstvo v takem ubožstvu, da se kamnu smili—in če se premisli, da je ravno sedanj rod mladine jako surov—da ga nij skoro shoda, da se ne bi topli.

Pravo gospodarstvo hira od dne do dne in mladeniču, ki cel teden kakor živina dela in se trpinči—da si zasluži morda 3—4 gold., ne usmili se mu jih v nedeljo deset zapraviti. Kako to? je opravičeno vprašanje—ali odgovor moram dolžan ostati.

Kedo bo zdravo veselje deželanu odrekal, saj je človek, ki ga zasluži bolje, nego vsak drugi, raduje naj se, naj se ljubimčka, ali zmeren naj bo in naj ne prisega v nezmernosti živali.

Pa tako je bilo, tako je, in tako bo žalibog še dolgo, dolgo; da bi pa poslušni, mirni ljudje za trdovratneže trpeli, to nij prav, in da bi bil jez Sutski prisežnik, jezil bi se tudi na komenske gospodnunce.

Iz Tolmina dne 12. septembra (Izv. dop.)—konec. Tudi za Bačko-Idrijsko dolino in za Cerkljanski okraj je Modrejska črta proti Selski ugodnejša, ker bi oni kraji po v zavetnem kraju ležeči Modrejski črti in z majhno strmaljo izpeljanem klanec po lepi dolini naprej brez truda in nevarnosti na vse kraje proti Gorici ali kamor njem ljubo, vozarili. Nasproti pa bi morali po rajdih, večjih strmalih, po velikih vetrovih čez Selo vozariti.—Al mar obstoji važnost in korist Selske črte le v tem, da bi si nek mogočni vojvoda gnoj v svojo zemljišče na Selo in njega pridelke nazaj po skladovni črti lahko privraževal? To ni občna, temveč le sebična korist, to je jedro v lupini se kričečo važnosti Selske črte.

Mi pa, ki smo se od feudalnih rabot oprostiti, se ne bomo vdali, da bi morali le naraščnemu velikažu na korist, pod imenom skladovne črte čez Selo cesto delati, in za njo naj manje 8410 gold. več kot za ugodnejšo in za občni korist važnejšo modrejsko črto potrositi. To bi nas preveč hudo usčipnilo.

Ako se mu je tudi posrečilo, da je prejšni cestni odbor po sklepu staro, postavno obstoječo modrejsko črto kot skladovno cesto odstranil in mesto one Selske črto kot skladovno cesto odločil; se je to pale na prav veliko škodo celega okraja zgodilo. Ako je imel prejšni cestni odbor oblast, to škodljivo spremembo vpeljati, t-mveč je sedanj cestni odbor v pravici, ko se je ta škoda pokazala in očitno razodela, da prejšni sklep, dokler je čas in poprej ko se bodo novci za Selsko črto zametavali, uniči in prvo obstoječo skladovno modrejsko cesto tudi za naprej kot tako na zgorej imenovani neovrgljivi podlagi na korist celega okraja odloči. To pričakujemo po vsi pravici od sedanjega cestnega odbora, da on vestno te grehe popravi, koje je nam prejšni odbor po preneglem sklepu storil. Ali tega se mogočni in sebični velikaš boji in ga peče, da je gospod glavar cestnemu odboru predlagal, naj se modrejski klanec začasno nekaj popravi; saj se da to delo prav lahko z'en par tisuč goldinarjev storiti;—češ, da je gospod glavar prej ko ne zapeljan od ene stare, sedaj obnemogle tolminske garde, ki je pod Grossmannom paševala in ki bi najraje videla dobro zazidane obe poti čez Modrejce, da bi potem cel Cerkljanski okraj in cela Bačka-Idrijska dolina prisiljena bila čez Tolmin hoditi in tamkaj njegovo patrijarhalčno brado občudovati.—To je zadel mož velikanski! Da pa ni bilo treba, da bi bil glavarja kedo v tej reči zapeljal, smo pre-

pričani, da je gospod glavar sam sprevidni mož zadošti, da vé, kaj da je prav.—Velikaš pa boječ, da njegova Selska črta na gnjilih stebrih stoji, ves razkačen se je starš sedaj obnemogle Tolminske garde poprijel in se je predrznil obnemoglega staršča obrekovati; saj vendar bi moral velikaš vedeti, da obnemogli starček je obče poznan kot tak, da ni nikogar zapeljal, da ni nikogar kaj nespodobnega, še manje pa kaj krivičnega tirjal.

Navadno pa imajo le velikaši lastnosti zapeljivcev. Glede te lastnosti, bil bi pač velikaš po vrednosti za prvaka postavljen; radi pa bi videli, da bi se ma posrečilo, da bi on na delu kakšne garde stal; kako bi on paševal in okoli sebe suval, da bi se vse kadilo, in kako bi mu brada naglo rasla, da bi jo bilo resnično vredno občno občudovati.—

Naj več pa velikaša peče to, da je ravno gospod glavar začasno poprav modrejskega klanca cestnemu odboru predlagal, mej tem ko bi se on moral postaviti za Selsko črto deržati, češ, ko bi se bil ta predlog sprejel, bi se bila na lepem luknja v postavo zaradi odločene selske črte napravila, in da bi se po tem postava lažje v koš vergla misleč, da nihče bi se ne bil predrznil še besedice proti selski črti črhnuti.

V taki slepoti živi le velikaš, ki misli da ljudstvo bo v nevednosti gledč velikih stroškov selske črte ostalo; in ako se tudi od tega kaj zve, da se bo pred njegovo velikansko mogočnostjo vse treslo, da nihče bi se ne bil predrznil od tega kaj nasprotnega pregovoriti, akoravno bi v obče žepi pri tej reči trpeli.

Konečno mislimo, da smo stvar modrejske in selske črte zadostno razodeli, tako da je vsakemu jasno, da si lahko sam svojo sodbo čez to sklone. Posebno pa ponavljamo in priporočamo sedanjemu cestnemu odboru, da on v novič modrejsko črto, kot je bila poprej, za skladovno črto odloči, in za potrditev slavnemu deželnemu zboru predloži.

Naz Rake na Dolenjskem. (Izv. dop.) Ko sem zadnjič popisal žalostne šolske razmere v tej občini, je gotovo že marsikateri izmed čast. čitateljev v svoti jezi kamen zagrabil in ga na učitelja pomeril. Le počasi, nehajte! krivda ne tiči samo v sedajnosti, ampak ima svoje korenike v preteklosti ter zadeva več njih in ne samo učitelja. Kedor je pazljivo prečital prvi pastirski list Nj. pruzvišenosti, novega kneza-škofa Ljubljanskega, bral je gotovo med vrstami skrivni, a bistremu duhu jasni uzrok, vsled katerega se je vzbujalo in širilo med pripostim ljudstvom mrzenje do posvetnih učiteljev, mrzenje in celo kljubovanje novim šolskim postavam in šolstvu sploh. Duhovnik je tukaj in na Kranjskem povsod najvažnejši faktor, on lahko izdatno podpira, a tudi lahko uspešno podira; za podiranje mu ne treba niti rok niti jezika, zadosta, da je mrzel za stvar—in ona ne more naprej. To jasno dokazuje tukajšna in še marsikatera druga šola na Kranjskem in za to je nov vladika še o pravem času povzdignil svoj glas, ter razložil svojemu duhovništvu, da mu nove šolske postave zagotavljajo dostojno in častno mesto v vseh šolskih svetovalstvih in da je na njemu, marljivo vporabljam svoj upliv v prosep vere in ljudske omike. Nadejati se je torej, da se v tem oziru stvari kmalo k boljšemu obrnejo.

V drugi vrsti zadeva krivda šolske oblastniže. Krajno, okrajno in deželno šolsko svetovalstvo obsegajo tri vrste nadzorništva; a pozdeva se, da niso vsa tri svojemu poslu kos, kajti drugače bi ne mogla nikakor prezirati niti dopuščati, da se šolsko obiskovanje tako očitno zanemarija in da je poduk tako reven, da ne more otrok v treh letih više dovesti, nego da se nanče do številke 20 računati in da iz domačega zemljepisja zvedo, da je njih domovina tam, kder najlepše cvetličice cveto!—Pred vsem bi moralo krajni šolski svet za svojo šolo skrbeti in za to, da jo otroci redno obiskujejo; saj šteje vendar nekatere inteligentne može v svoji sredi, kateri poznajo po lastnih skušnjah veliko korist šolskega poduka. Priprosto ljudstvo, posebno če nij izpodbujeno po duhovščini, ne spoznava samo te koristi in pridržuje otroke rajše doma, nego bi je v šolo pošiljalo; otroci se tudi radi ne silijo v šolo; za to pa mora krajni šolski svet izvrševati svojo pravico in dolžnost in s postavnimi sredstvi primorati starše, da otroke redno v šolo pošiljajo. Kedor je prevzel volitev v šolski svet, temu ne gre bati se nikakoršne zamere, saj ima zavest izpolnjene dolžnosti in postavo na svoji strani.

Koliko zadeva krivda učitelja, tega ne bom tukaj preiskaval; kedor se je sam šolal in se morda tudi drugače se šolstvom pečal, to lahko za se presodi; vsakakor pa moram poudarjati, da en sam učitelj ne more omoči kakih 300 za šolo sposobnih otrok in da ne redno obiskovanje šole prav zelo zavira napredovanje. Zatorej naj šolske oblastniže izpolnujejo svojo dolžnost, naj na Raki, kakor je menda že sklenjeno, skoro odprejo še drugi razred in nameščajo take učitelje, kateri bodo ne samo sposobni za poučevanje, ampak tudi izgledni v svojem privatnem življenji; kajti učitelj, kateri je iz kakoršnih koli uzrokov na slabem glasu pri sosedih, ali celo ne zna vzdrževati miru in sprave v lastnej družini, si ne more nikakor pridobiti zaupanja niti pri starših niti pri otrocih.

Na Dunaji, 20. septembra. (Izv. dop.) Lastovke potujejo uže z Dunaja, Dunajčani se pa shajajo v svoj rojstni kraj. Gostilne, kavane, zabavišča, mej poletjem

še precej prazna, se spet polnijo, in marsikedo, ki je bil na kmetih, uže pripoveduje, kar je in nij doživel, samo da bi se nam, ki smo bili prisiljeni tudi ob pasjih dneh mestni prah in smrad uživati, sline cedile po blagostih in lepih dneh na deteli. Vračajo se vsi; ministri uže sede v uradih in šolska mladina nosi težko butaro še težih knjig pod pazduho po širokih ulicah. Toliko mladine se je uže vpisalo, da šolski očetje res ne vedo, kam jo spravijo. Šolskih poslopij je obilo, a vendar premalo. Od kod pa je letos toliko dijakov? Ne mislite, da jih je letos primerno veliko več, nego v prejšnjih letih; ne, nič več jih nij; razloček je samo ta, da so roditelji svojo daco prej privatno dali vzrejati; sedaj pa, ko mošnjiček nij tako rajen, jo pošiljajo v javna zavode. Imel je namreč preje vsak še tako uborni borzijanec svojega lastnega, dobro plačanega hišnega učitelja in deca je konec leta na javni šoli izpito napravljala. Letos si pa hočejo naši bogataši tudi ta trošek prihraniti. Od tudi tedaj ta dren pred ravnateljevimi uradi. A mnogo prosilcev ne boče uplišanil, ker postava ne dovoljuje, da bi se v en razred nad določeno številko dijakov vpisalo.

Političnega življenja sedaj nijmo imeli; čitali smo pa na vse pretege različna poročila z južnega bojišča. Kako mnogovrstna so bila, in kako različno se še sedaj glase! Po deset do dvajset novin sem na dan prevrgel, in na konec sem toliko vedel, kakor preje. Vsaka je po svoje stvar zasukala in kar je ona povedala, je druga preklicala. Najdostojnejša poročila v tem obziru sem čital v Wiener Tagblatt in Deutsche Ztg. In kar ste ti novini pisali, se je navadno obistinitilo. Drugi listi, nemški in slovanski, so stvar strašno pretirali; akoravno ne tako, kakor N. fr. Presse. Poslednja piše tako, da se mora vsacemu studiti, ne le Slovanom, ampak tudi Nemcem. Poštenu dunajski Nemci so jej obitno zabavljali, in severno-nemški listi so jej marsikako žaltovali na uho povedali. Ona in „Pester Lloyd“ sta upor uže čez desetkrat zadušila, in vendar jima je čez noč zopet za greben zrazil. Še oflojzorni listi se zaradi tega iz njih norca delajo. Da bi Vam jaz tedaj z Dunaja o uporu pisal, ne pričakujte, saj ste pač Vi bliže vira, nego jaz.

Pisal sem Vam nekdaj, da se naši mestni očetje trudijo, kako bi se cena mesa, kruha znižala. Vsepah teh studij je ta, da je ta teden meso za 2 krajcarja poskočilo. Kruh imamo na novo vago, vino in drugo pijačo bode mo po novem letu po novi meri pili in z novo uredbo si bodo naši obrtniki in odrtniki sopet kaj prikoristili na račun nevednega ljudstva, če iz vseh teh zadreg pitani zajci, ne rešijo po tem nij pomoči. Uže dolgo namreč mislijo nekateri, da bi se volovje in telečje meso dalo nadomestiti s pitanimi zajci in v ta namen so napravili dunajski dostojanstveniki obede, pri katerih se je samo to do sedaj neužitno meso uživalo. Možaki in izkušenci so priznali, da to meso ne zaostaja za drugo mesenino, ne v okusu ne v redilni snovi. In kar je še najbolje pri tem, funt tacega mesa bi stal 12-16 kr. Uborna ljudstvo bi si tedaj lahko mesto enega funta volovjega, 3 funte tega mesa oskrbelo, samo da, bi se mu privadilo.—Nemški listi so se norca delali iz Čehinje Wewerke; sedaj vendar priznavajo, da je lepa, in da dobro svojo vlogo izvršuje. Nemškega jezika se je tudi tako dobro naučila, da ne dela sramote nobeni dobri nemški igralci. —Reservisti so imeli sedaj letne vaje pri Korneuburgu. Kakor se sliši, imeli so obilo opravka, in njih predstojniki so jih kaj trdo in strogo imeli. To je bilo pač lepo pobratinstvo, ko so v eni vrsti in enem šotoru kočijaži, učeni doktorji in visoki uradniki poleg dninarjev in brezposlovnih židov svoje ude pregibali in zvirali v čast in korist domovine.

Sadja imamo obilo; dober kup je, kakor nikedar preje; funt lepega grozdja stane 6 kr.; samo bati se je, da ne bode prav dozorelo, ker jutranji in večerni zrak je tako hladan in mrzel, da se zimska suknja prav dobro prilega. V zastavljavnicah je velik dren, kajti vsak gleda na to, da si zimsko suknjo reši in mesto nje letno zastavi.

Politični pregled.

Delegacije so začele zborovati 21. t. m. Avstrijska delegacija je izvolila za predsednika znanega očeta februarskega patenta Schermerling-a. —Predsednika obeh delegacij sta v nastopnem govoru poudarjala, da se v Avstriji ohrani mir v kljub nevarnosti na jugovshodu.—Zdaj je začelo razpravljanje skupnega proračuna. Mi Slovani nijmamo v delegacijah nobenega zastopnika, ki bi povzdignil svoj glas za naše brate na Balkanu; kajti Slovanstvo v Avstriji je kontumacirano.—

V ogrskem drž. zboru sta pri adresni debati povzdignila svoj glas za Hercegovince in Bosnjake vrla srbska poslanca Miletić in Polit; predložila sta osnovo adrese, ki tirja, da Avstrija pomaga nesrečnim Slovanom, da se rešijo Turškega jarma, ker drugače bode zgubila vse simpatije pri Slovanih. Minister Tisza je na to prav jezno očeval predrzneža; a Miletić mu je odgovoril, da z zaničevanjem odbija podučevanje ministrovo in da vsak narod se sme od države odtrgati, ako ona tako rav-

na ž njim, kakor Ogrska se srbskim narodom. Hrvatje so pri adresni debati ostali popolnoma nemi in so glasovali z večino; oni hodijo svojo pot; oni hočejo poprej sebi pridobiti vse pravice in čakajo na važnejše čase.—Morda imajo prav. — V hrvatskem mestu Somobor je bil sopet Makanec, ki se je bil odpovedal, voljen za poslanca, v Kraljevici pa conte Buratti, kandidat narodne opozicije.

V Gradcu so se v nedeljo zbrali naravoznanški učenjaki; došlo jih je kakih 2000. — Mesto jim je napravilo slovesen sprejem.

Papež je imenoval več kardinalov in škofov. Nemški cesar bode z Bismarkom potoval prihodnji mesec v Italijo.

Ruska in Angleška sti baje za to, da se iz Bosne in Hercegovine napravi samostalna država; Avstrija pa nekda temu nasprotuje. — Pokazalo se bode menda, da zveza troh cesarjev nij tako trdna, kakor se je mislilo. Menda bo vendar do tega prišlo, da bodo narodi na Balkanu sami razsodili čez svojo osodo, če bo le Srbija znala porabiti priliko. Karlisti so bili nekda sopet tepeni pri Trempu.

Razne vesti.

(Goriška čitalnica) napravi v nedeljo, 2. oktobra veliko besedo v prid ubogim hercegovinskim družinam, ki so pribežale v Avstrijo. Sodelovali bodo gg. učitelji, ki zdaj obiskujejo kmetijski kurz. Pela se bode mej drugimi tudi nova v ta namen zložena, krasna pesem „Na Balkanu“ in domače dekle bo deklamovalo za to priliko primerno poezijo. — Beseda mora biti krasna, ker se mnogi rodoljubi goriški z navdušenostjo trudijo za dober uspeh. Natančni program prihodnjič. Ustopnina za neude 40 soldov; razume se, da se radodarnosti ne stavijo meje. Nadejati se je mnogo občinstva iz mesta in okolice; saj tu gre za pomoč našim nesrečnim bratom na jugu.

(Velik narodni fantje solkanški) bodo osnovali veliki ples v Solkanu v palačni dvorani Rupnicka v soboto dne 25. t. m. Vse plesne stroške plača družba fantov. Vstopnina 1 gld. za osobo pa je namenjena na Avstrijsko pribežlim ubogim družinam bosnjaškim in hercegovinskim. Mi prosimo goriško gospodo, da se tudi ona v obilem številu vdeležijo te veselice in tako vrlim fantom pomaga k uspehu.

(V Gorico) pride stanovat čez zimo znani grof Chambord, duc de Bordeaux, unuk francoskega kralja Karola X, ki je umrl v Gorici in je pokopan na Kostanjevici, pravi naslednik borbonske dinastije in pretendent za frankoski prestol. O tej imenitni osobi se je že dosti pisalo in znano je, da se drži do skrajne meje konservativnih načel. — Zarad tega je na Francoskem postal nemogoč, dasiravno so predlanskem njegove zadeve prav dobro stale. — V tem obziru se je pokazal značajnega moža, ki ne obljublja, kar je proti njegove prepričanju, kakor to delajo Napoleonidi. Sicer je grof Chambord mož plemenitega srca in podpira uboštv, kder ga najde. — V Gorici ostane čez zimo 5 mesecev; bival bode v Beckmanovi vili na dunajski cesti.

(Prezviseni škof Dobrila) je došel 20. t. m. v Trst, kder bode 26. t. m. slovesno instaliran. Na molu v Trstu ga je sprejel namestnik, stolni kapitelj in drugi visoki gospodje, ki so ga vsi spremili v škofijo.

Danes, v četrtek, je obiskal škof Dobrila našega knezo-nadžkova v Gorici; zadnji je spremljal vrnivšega se zvečer ob 5 uri na kolodvor.

(Iz Gorice) dne 20. sept. se nam piše: „Neki učenec iz Gradišče v Furlaniji doma je pred leti absolvirat tukaj četrti razred. — Ostal je potem doma 3 leta v štazuni. — Na to ide zopet v šolo, ter je bil sprejet v prvo realko; koncem šolskega leta je bil prvi od šole in baš tako tudi v drugi realki. — Njegovi starši vi devši sinov velikanski talent pošljejo ga k ravnatelju g. Dr. Schreiberju s prošnjo, ako bi bilo mogoče, da bi skušnje napravil za tretjo in četrto šolo, ter tako lahko vstopil v peto realko; a gospod vodja nij uslišal molbe. — Dijak se je podal te dni pa v Trst in bara g. vodjo tamošnje realke, ali bi lahko skušnje delal, da bi vstopil v 5 realko. „Se ve da,“ odgovori g. ravnatelj, če le skušnje napravite, lahko vstopite tudi v šesto. — Dijak je izvrstno skušnje napravil tudi za peto realko in vstopi sedaj v šesti razred v Trst. — Mi pa vprašamo, ali imajo v Gorici druge šolske postave nego v Trstu?!

(Besede v korist bratom na jugu) bodo kakor se nam poroča, napravile sledeče čitalnice: Kanalska, v nedeljo 2. okt. Tominska, Dornberška, Sežanska, Vertobjška društ. „Sloga“ v Ajdovščini, in čitalnica v Vipavi. — Nadjamo se, da bo do ta lep izglede posnemala tudi druga društva na Primorskem, kajti nobeden ne sme zaostati, kder gre za pomoč bratu.

(Za ubogo Hercegovince in Bosnjake) pobira naše uredništvo tudi staro obleko in poljske pridelke. To naznanjamo rodoljubom na Goriškem vsled mnogih uprašanj. Vsak dar v naturi se bo naznanil v „Soči“. — Zima se bliža in ubogi ljudje potrebujejo obleke; vsaka mala reč je dobra.

(Tergatev.) V Bregu v Istri se začne tergatev na 27. t. m. Trta nam je prav obilno obrodila, grozdje je prav lepo in zdravo in dobro zrelo.

Tudi iz Furlanije, gorenjega Vipavskega in Krasa nam dohajajo poročila, da bo letos prav dosti izvrstne kaplje. — Brici že prodajajo rebulo in jo imajo letos prav dosti.

(Več oddelčnih posestnikov) iz doljnih Brd je napravilo prošnjo na ravnateljstvo dež. kmet. šole, da naj jim pošlje še pred tergatevjo enega učitelja dotične šole. Podpisani so bili posestniki iz Biljanske kakor tudi iz Medanske županije.

Pretečeni pondeljek se je zgodila velika nesreča nekej družini iz Belega na Brdih. V štandrež *) ima dotična družina posestvo, kder jim je rastlo veliko turšice. Da pa zamorejo iti s turšico čez mejo, morajo se prej oglasiti pri financii na colnem uradu. Gospodar tega posestva je tudi moral oglasiti se. In glej! komaj je prišel v dotično sobo, se zgrudi takoj na tla in dušo spusti. Govori se, da ga je zadel mrtovud.

(Nadalje se darovali za Hercegovinske sirote)

Iz Ribenberga: Ant. Sever 20 s., Fran. Birs 15 s., Jož. Vidmar 20 s., Ant. Bizjak 20 s., Fran. Šenkant 10 s., Jož. Colja 20 s., Jož. Birs 10 s., Ant. Birs 10 s., Fran. Brezar 20 s., Ant. Furlan 40 s., J. R. 20 s., Abram Rok 10 s., Peter Kos 20 s., Ant. Vidmar 10 s., Jož. Škerbec 10 s., Fr. Vidmar 20 s., Jož. Škerbec 10 s., Jož. Pečenko 10 s., Jan. Vidmar 10 s., Jan. Birs 10 s., Marija Vidmar 5 s., Andrej Mihel 10 s., Ant. Pavlica 20 s., Jož. Furlan 20 s., Jan. Birs 20 s., Ant. Mihel 10 s., Jož. Birs 20 s., Ant. Vidmar 40 s., Fr. Ličen 30 s., Jan. Cink 10 s., Blaž Krašna, mali 20 s., Fr. Vidmar 18 s., Mih. Colja 30 s., Fr. Mihel 20 s., Jož. Ličen 8 s., Jan. Kerševan 23 s., And. Birs 20 s., Jož. Birs 10 s., Ant. Ličen 4 s., Jan. Sever 10 s., Fr. Čermelj 10 s., Jan. Sever 10 s., Matija Mihel 10 s., Jan. Birs 30 s., Jož. Mrevle 8 s., Jan. Vidmar 15 s., Fr. Vidmar 8 s., Jož. Vidmar 10 s., Jan. Pečenko 20 s., Fr. Mreule 10 s., Martin Furlan 4 s., Ant. Makovic 7 s., Fr. Furlan 5 s., Jož. Furlan 10 s., Jan. Cigoj 10 s., Jož. Mužina 20 s., Jož. Mreule 10 s., Fr. Cigoj 14 s., Jož. Čebroň 30 s., Ant. Mihel 10 s., Ant. Furlan 10 s., Jož. Birs 30 s., Jož. Mihel 10 s., Ant. Kodrič 10 s., Martin Mužek 10 s., Ana Kerševan 20 s., Ant. Pečenko 24 s., Jož. Besednjak 50 s., Mih. Birs 20 s., Ant. Pečenko 20 s., Karolina Tieber 1 gold., Jož. Ličen 10 s., Fr. Pečenko 6 s., Fr. Furlan 20 s., Jož. Črnigoy 35 s., Jož. Robič 50 s., Z. An. 50 s., A. Križman 20 s., Jož. Kerševan 30 s., Fr. Furlan 4 s., And. Besednjak 10 s., And. Birs 10 s., Jan. Pišan 20 s., Jan. Pavlica 20 s., Ant. Kodrič 50 s., Mih. Hebat 50 s., Jož. Ličen 10 s., Jož. Ličen 20 s., And. Bizjak 10 s., And. Mužina 10 s., Jož. Gvardjančič 10 s., Ant. Mihel 10 s., Marija Pavlica 10 s., Ana Pavlica 10 s., Jak. Bizjak 10 s., Ant. Hmelak 20 s., Jan. Vidmar 20 s., Nace Kodrič 10 s., Jož. Fabjan 5 s., Jož. Pavlica 50 s., Andreja Mihel, vikar v pokoji 1 gld. Jož. Besednjak 50s., Skupaj 19 gold. 58 n.

Za marljivo in vspešno nabiranje gra najtoplejša zahvala vriemu občinskemu slugi Antonu Birsu.

(Dalje prih.)

Rodoljub.

(Iz slovenskega štajerskega) nam piše odbornik „učit. društva za slovenski štajer“:

„Učit. društvo za slov. štajer ima letošnji občni zbor v Celji, 5. oktobra, kakor je lanski občni zbor in letos pa odbor želel. — Vabljeni so kot gosti vsi slovensko štajerski sobratje in učitelji sosednih dežel. — Zborovalo se bode v gostilnici „k belemu volu“ v vrtni sobani. — V pondeljek zvečer ob 7. uri je predskupščina, ki bode izmed nasvetovanih pitanj vprašanja za dnevni red odločevala. V torek, 5. oktobra se začne glavni zbor ob 9. uri. Po končanem zborovanji bo v isti gostilni skupni obed. — Isti dan zvečer bo veselica s petjem.“

Na dnevnem redu glavne skupščine je:

I. Društvene zadeve:

1. Nagovor predsednika; 2. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo; 3. Volitev treh pregledovalcev računov; 4. Pogovor o prihodnjem društvenem delovanji; 5. Določevanje društvenega doneska za prihodnje leto; 6. Določevanje društvenega sedeža za bodoče leto in kraja za prihodnji občni zbor. — 7. Volitev predsednika in 14 odbornikov. —

II. Občne šolske zadeve.

V razpravo so nasvetovana sledeča vprašanja:

1. Učni načrti za slovenske in slovensko-nemške šole. 2. Čitanke za slovenske šole. 3. Kmetijstvo v narodni šoli. 4. Telovadba. 5. Disiplina. — Mi menimo, da ne bode nihče slovensko štajerskih učiteljev 5. oktobra doma ostal, kajti naših starih gesel „v družbi je moč“ in le v napreduku našega šolstva je naša bodočnost ne smemo nikdar zabiti. —

*) Štandrež je italijanska vas na Avstrijski meji. Ne da-leč od našega Jenkova.

Št. 330.

Razpis učiteljskih služeb.

Po sklepu c. k. pomnoženega okr. šolskega svetovalstva v Tolminu se razpisujejo s tem sledeče učiteljske službe in sicer:

1. Služba nadučitelja v Bovcu z letno plačo 500 gld. in opravilno doklado 200 gold. s prostim stanovanjem in poviševanjem plače po namenu deželne postave od 10. m. 1870 št. 18.

2. Služba učitelja tudi pri šoli v Bovcu z letno plačo 500 gold. in postavnim poviševanjem.

3. Služba učitelja pri šoli na Livku z letno plačo 400 gold. s prostim stanovanjem in postavnem poviševanju plače, ali o pomankanji prosilcev s spričevalom učiteljske zmožnosti po namenu §. 38 derž. postave od 14. maja 1879 št. 62, služba podučitelja s postavno plačo 240 gold. in začasnim prostim stanovanjem.

Prošnje s potrebnimi dokazi, sosebno se spričali o pripravnosti za učiteljstvo, naj se vložijo naj dalje do 25. oktobra t. l. in sicer pri c. k. okrajnem šolskem sveto, valstvu v Tolminu ali pri dotičnih krajnih šolskih oblastnjah in to če so prošnje učiteljev, ki so že v službi, po poti predpostavljjenih okrajnih šolskih svetovalstev.

C. K. okrajno šolsko svetovalstvo v Tolminu, dne 15. septembra 1875.

Vabilo

k velikemu plesu v Solkanu, ki ga napravi družba narodnih fantov v palačnem Salonu gospoda Rupnicka v soboto dne 25. sept. ob 8 uri zvečer.

Vse plesne stroške plača omenjena družba. Vsa vstopnina je namenjena na Avstrijsko pribežlim ubogim družinam bosnjaškim in hercegovinskim. Vstopnina je 1 forint. Radodarni človekoljubnosti vsakega je dana prilika da se obnese.

Godba bo meščanska. Gospod Rupnick je k temu svoje prostore blagodušno odprl.

Odbor.

Premožen posestnik na Kranjskem, uže prileten, išče v zakon deklico ali vdovo brez otrok od 25 do 35 let. — Znati mora dobro kuhati, brati in pisati, zraven pa mora biti krotkega in mirnega značaja. Dote naj bode tudi nekoliko, saj 500 do 1000 gld.

Resne ponudbe z fotografijo naj se pošljejo pod šifro A. D. Sv. f na upravnistvo „Soče“, ki jih bode podalo ponudniku.

BERITE, SAI NIČ NE STANE

Sedemnajstega septembra tek. leta bode v Nabrežini somenj. Somenj je bil tukaj zmerom prav živahen bodisi glede krojnega blaga, jestvin, sploh sadja, pohištva, vinskega posodja in siceršnjega lesu kakor tudi glede kupčije z živino. Podpisano županstvo se torej nadeja za gotovo, da pridejo v obilnem številu gg. prodajalci in kupovalci ta dan počastit Nabrežino, ki je bode vesela in odkrito srčno sprejela.

Nabrežinsko županstvo 6. avgusta 1875.

Janez Caharija. župan. l. r.

Janez Keršovani

civilni inženir

je odprl svojo pisarno v Gorici Contrada Municipio (magistratni ulici) št. 391 v I. nadstropji: Priporoča se sl. občinstvu za vsa tehnična dela, to je razne stavbe, ceste, mostove i. t. d. za izdelovanje načrtov, proračunov in nadzorovanje pri raznih stavbah, s kratka za vsa opravila, ki spadajo v inženirsko stroko, obljubuje hitro, natančno in ceno postrežbo strank.